

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
Rozdział I. Wprowadzenie	7
Wiek trzynasty – Wiek czternasty jako przeciwieństwo wieku trzynastego – Filozofie renesansu – Odrodzenie scholastyki	
CZĘŚĆ I. WIEK CZTERNASTY	
Rozdział II. Durandus i Piotr Auriol	27
Jakub z Metzu – Durandus – Piotr Auriol – Henryk z Harclay – Stosunek tych myślicieli do ockhamizmu	
Rozdział III. Ockham (1)	43
Życie – Dzieła – Jedność myśli	
Rozdział IV. Ockham (2)	48
Ockham i metafizyka istot – Piotr Hiszpan i logika terministyczna – Logika Ockhama i teoria uniwersaliów – Realna i racjonalna nauka – Prawdy konieczne i dowód	
Rozdział V. Ockham (3)	59
Poznanie intuicyjne – Bóg ma władzę wywoływania intuicyjnego „poznania” przedmiotu nie istniejącego – Przygodność porządku świata – Relacje – Przyczynowość – Ruch i czas – Konkluzja	
Rozdział VI. Ockham (4)	72
Przedmiot materialny metafizyki – Jednoznaczne pojęcie bytu – Istnienie Boga – Boże poznanie przyszłych zdarzeń przygodnych – Wola i wszechmoc Boga	
Rozdział VII. Ockham (5)	89
Nie można dowieść w sposób filozoficzny, że niematerialna i niezniszczalna dusza jest formą ciała – Wielość realnie różnych form w człowieku – Rozumna dusza nie ma realnie różnych władz – Osoba ludzka – Wolność – Ockhama teoria etyczna	
Rozdział VIII. Ockham (6)	102
Spór o ubóstwo ewangeliczne i doktryna praw naturalnych – Władza polityczna nie pochodzi od władzy duchowej – Stosunek ludzi do swojego władcy – W jakim stopniu polityczne idee Ockhama były nowatorskie i rewolucyjne? – Miejsce papieża w Kościele	

Rozdział IX. Ruch ockhamistyczny: Jan z Mirecourt i Mikołaj z Autrecourt	111
Ruch ockhamistyczny czy nominalistyczny – Jan z Mirecourt – Mikołaj z Autrecourt – Nominalizm na uniwersytetach – Uwagi końcowe	
Rozdział X. Ruch naukowy	136
Nauki fizyczne w wiekach XIII i XIV – Zagadnienie ruchu; impet i grawitacja – Mikołaj z Oresme; hipoteza ruchu obrotowego Ziemi – Możliwość innych światów – Niektóre implikacje naukowe nominalizmu; implikacje teorii impetu	
Rozdział XI. Marsyliusz z Padwy	148
Kościół i państwo, teoria i praktyka – Życie Marsyliusza – Wrogi stosunek do roszczeń papieskich – Natura państwa i prawa – Władza ustawodawcza i wykonawcza – Jurysdykcja kościelna – Marsyliusz a „awerroizm” – <i>Defensor pacis</i> i jego wpływ	
Rozdział XII. Mistycyzm spekulatywny	159
Pisma mistyczne w wieku XIV – Eckhart – Tauler – Błogosławiony Henryk Suza – Ruysbroeck – Dionizy Kartuz – Niemiecka spekulacja mistyczna – Gerson	
CZĘŚĆ II. FILOZOFIA RENESANSU	
Rozdział XIII. Odrodzenie się platonizmu	183
Renesans włoski – Renesans północny – Odrodzenie się platonizmu	
Rozdział XIV. Arystotelizm	191
Krytycy logiki arystotelesowskiej – Arystotelizm – Stoicyzm i sceptycyzm	
Rozdział XV. Mikołaj Kuzańczyk	202
Życie i dzieła – Wpływ głównej idei Mikołaja na jego działalność praktyczną – <i>Coincidentia oppositorum</i> – „Uczona niewiedza” – Stosunek Boga do świata – „Nieskończoność” świata – System świata i dusza świata – Człowiek mikrokosmosem; Chrystus – Pokrewieństwa filozoficzne Mikołaja	
Rozdział XVI. Filozofia przyrody (1)	216
Uwagi ogólne – Girolamo Cardano – Bernardino Telesio – Francesco Patrizzi – Tommaso Campanella – Giordano Bruno – Pierre Gassendi	
Rozdział XVII. Filozofia przyrody (2)	230
Agrippa von Nettesheim – Paracelsus – Dwaj Helmontowie – Sebastian Franck i Valentine Weigel – Jakub Böhme – Uwagi ogólne	
Rozdział XVIII. Ruch naukowy renesansu	238
Uwagi ogólne o wpływie nauki na filozofię – Nauka renesansu: empiryczne podstawy nauki, kontrolowany eksperyment, hipotezy i astronomia, matematyka, mechanistyczny pogląd na świat – Wpływ nauki renesansu na filozofię	
Rozdział XIX. Franciszek Bacon	251
Angielska filozofia renesansu – Życie i pisma Bacona – Klasyfikacja nauk – Indukcja i „idole”	

Rozdział XX. Filozofia polityczna 266

Uwagi ogólne – Niccolò Machiavelli – Św. Tomasz More – Richard Hooker – Jan Bodin
– Jan Althusius – Hugo Grocjusz

CZĘŚĆ III. SCHOLASTYKA W OKRESIE RENESANSU

Rozdział XXI. Przegląd ogólny 289

Odrodzenie scholastyki – Pisarze dominikańscy przed Soborem Trydenckim; Kajetan
– Późniejsi pisarze dominikańscy i jezuicy – Spór między dominikanami a jezuitami na
temat łaski i wolnej woli – „Wykłady filozoficzne” zastępują komentarze do Arystotelesa
– Teoria polityczna i prawna

Rozdział XXII. Franciszek Suárez (1) 304

Życie i dzieła – Budowa i podziały *Disputationes metaphysicae* – Metafizyka jako nauka
o bycie – Pojęcie bytu – Atrybuty bytu – Jednostkowanie – Analogia – Istnienie Boga
– Natura Boga – Istota i istnienie – Substancja i przypadłość – Sposoby – Ilość – Relacje
– *Entia rationis* – Uwagi ogólne – Etienne Gilson o Suáreze

Rozdział XXIII. Franciszek Suárez (2) 327

Filozofia prawa a teologia – Definicja prawa – Prawo przedmiotowe (*lex*) i prawo
podmiotowe (*ius*) – Konieczność prawa – Prawo wieczne – Prawo naturalne – Nakazy
prawa naturalnego – Nieznajomość prawa naturalnego – Prawo narodów – Społecz-
ność polityczna, władza najwyższa i rząd – Teoria umowy w ujęciu Suáreza – Usunięcie
tyranów – Prawo karne – Zawieszenie praw ludzkich – Zwyczaj – Kościół i państwo
– Wojna

Rozdział XXIV. Krótki przegląd trzech pierwszych tomów 351

Filozofia grecka; kosmologie przedsokratejskie i odkrycie Natury; Platona teoria form
a idea Boga; Arystoteles i wyjaśnienie zmiany i ruchu; neoplatonizm i chrześcijaństwo –
Znaczenie odkrycia Arystotelesa dla filozofii średniowiecznej – Filozofia i teologia
– Narodziny nauki

Dodatek I. Honorowe tytuły nadawane filozofom, których poglądy omawia- no w tym tomie 366

Dodatek II. Krótka bibliografia 367

Skorowidz osób 409

Skorowidz rzeczy 419